

جنبش کارگری در سال ۷۷

خود، درابعادی وسیع و گسترده به میدان آمدند و به مبارزه و اعتراض دست زدند. بررسی دقیق تر این مطالبات و اشکال مبارزاتی کارگران و ارائه یک تحلیل از جنبش کارگری در سال گذشته، قبل از هر چیز مستلزم ارائه یک ارزیابی از شرایط جامعه ای است که جنبش کارگری بر بستر آن دوام و حیات یافته است. از اینرو، ضروریست تا مقدماتاً "نگاهی ولو به اختصار، به مختصات عمومی شرایط اقتصادی و سیاسی جامعه در سال گذشته بیانداریم .

جنبش کارگری ، در سال ۷۷ نیز فراز و فرودهای زیادی را از سرگذراند. طبقه کارگر بویژه از ناحیه فشارهای اقتصادی کمرشکنی که سرمایه داران بر کرده او تحمیل کردند ، سال بس دشواری را پشت سر گذاشت. برغم تعرض و شیبخون آشکار سرمایه داران و دولت آنها به زندگی و معیشت کارگران، برغم مشکلات و موانع عدیده ای که بر سر راه مبارزات کارگری ایجاد کردند، مبارزات کارگری در یک سال گذشته نیز در اشکال و شیوه های مختلف و متنوعی ادامه یافت و کارگران برای دست یابی به مطالبات

جنبش کارگری در سال ۷۷

اوضاع اقتصادی و سیاسی

وضعیت اقتصادی بی‌تردید یکی از عرصه‌های است که جنبش کارگری از آن تأثیر می‌پذیرد و گاه در سمت و سودان خواست‌های کارگری نقش بسیار مهمی هم ایفا می‌کند. اوضاع اقتصادی جمهوری اسلامی در سال ۷۷، ازسالی قبل از آن هم وخیم‌تر شد. در تمام طول یک سال گذشته، جمهوری اسلامی با یک بحران حاد اقتصادی روبرو بوده است. این بحران که از مدتها قبل در تمام زوایا و بخش‌های اقتصادی نظام حاکم ریشه دوانده است، در یکسال اخیر نیز بیش از پیش حدت یافته و ژرفای بیشتری بخود گرفت. مراکز صنعتی و موسسات تولیدی در یک رکود عمیق فرورفتند و علیرغم تلاش‌هایی که رژیم خصوصاً "جناح خاتمی برای جذب سرمایه‌ها و برون رفت از این وضعیت بعمل آورد، روند تعطیلی و توقف کارخانه‌ها و مراکز تولیدی در ابعاد وسیع‌تر و گسترده‌تر از گذشته ادامه یافت. صدها کارخانه مرکز تولیدی و صنعتی در سراسر کشور، بکلی تعطیل شد. صدها موسسه تولیدی دیگر بصورت نیمه تعطیل درآمد و در بسیاری از کارخانه‌ها و مراکز تولیدی ظرفیت تولید کاهش یافت. هزاران طرح و پروژه صنعتی و عمرانی متوقف گردید. چند صد واحد تولیدی فقط در نیمه اول سال ۷۷ بکلی تعطیل شده بود که اوائل مهر ماه دبیر کل خانه کارگزاران تعطیلی قریب الوقوع ۳۹۸ واحد تولیدی دیگر خبر داد! روند تعطیلی و توقف کارخانه‌ها و مراکز تولید ادامه یافت. پیامد این اوضاع، قبل از هرچیز اخراج‌های دسته جمعی و بیکارسازی‌های وسیع کارگران بوده است. صدها هزار کارگر از کار بیکار و به خیابان پرتاب شدند. صدها هزار کارگر دیگر در معرض اخراج و بیکاری قرار گرفتند. ازسوی دیگر علیرغم رکود صنعتی و تولیدی، نرخ تورم با شتابی فزاینده سیر صعودی پیمود، قیمت کالاها و مایحتاج اولیه کارگران کرارا افزایش یافت. در برابر آن، دستمزد واقعی کارگران و قدرت خرید آنها روزبروز کاهش یافت. وضعیت مادی زندگی کارگران وخیم‌تر شد و سطح معیشت آنان به مراحل پائین تری تنزل نمود. علاوه بر این دولت که بخش‌های زیادی از مراکز تولیدی و صنعتی را در اختیار داشته است با کسری شدید بودجه مواجه بود، بخش زیادی از درآمدهای پیش‌بینی شده آن بویژه از محل فروش نفت بدلیل کاهش قیمت آن، متحقق نشد و از لحاظ مالی به ورشکستگی کامل دچار گردید. صدها طرح صنعتی و مرکز تولیدی که دولت از چرخاندن و اداره آن بازمانده بود، به سرمایه‌داران بخش خصوصی واگذار گردید و در سایر مراکز تولیدی، سیاست "تعدیل" را ادامه داد. در تمام طول یک سال گذشته، این سیاست‌ها تحت عنوان "صرفه جوئی" به مرحله اجرا گذاشته شد که عواقب آن بیکاری، بلاتکلیفی کارگران و فشارهای متمادد بر دوش طبقه کارگر بوده است.

مجموعه این اوضاع اقتصادی عملاً شرایط مادی و معیشتی بس دشوار و خامت‌باری را برای کارگران به دنبال داشت. موج وسیع بیکارسازی‌ها، نه فقط تعرض وسیع و همه‌جانبه به سطح زندگی و معیشت کارگران به منظور خالی کردن سفره آنان از نان خالی بود و میلیون‌ها کارگر و اعضا خانواده‌های

کارگری را به فقر و سیاه‌روزی می‌انداخت، بلکه لطامات بسیار سنگینی را نیز بر طبقه کارگر و جنبش مطالباتی آن وارد ساخت. کارفرمایان و سرمایه‌داران از این شرایط بحرانی ورکود، به حداکثر، سو استفاده کردند. شبح اخراج و بیکاری را بطور دائمی بر فراز سر کارگران شاغل به چرخش درآورده و این حربه را بوفور علیه کارگران، مبارزات و مطالبات آنان بکار گرفتند. قراردادهای موقت کار، به شیوه رایج سرمایه‌داران تبدیل شد و در هر کجا که توانستند از این حربه نیز علیه کارگران و کل جنبش طبقه کارگر سود جستند. دهها هزار کارگر از طریق اجبار به امضای قرارداد‌های موقت، نه فقط بخش‌هایی از حقوق و مزایای خود را از دست دادند، بلکه اکنون کارفرما می‌توانست به هربهانه‌ای فوراً کارگران را اخراج کند. هزاران کارگر دیگر نیز با اجبار خود را باز خرید کرده و کارخویش را از دست دادند. با این همه سرمایه‌داران و کارفرمایان به این حد از تهاجم به زندگی کارگران و فشار بردوش طبقه کارگر اکتفا نکردند و در بسیاری از موارد از پرداخت دستمزد کارگران نیز طفره رفتند و از پرداخت بموقع حقوق و مزایای کارگرانی که تحت همین شرایط دشوار به کار مشغول بودند و وحشیانه استثمار می‌شدند خودداری کردند و از این حربه نیز چون اهرمی برای فشار علیه کارگران و جنبش مطالباتی آنان سود جستند. پدیده عدم پرداخت به موقع دستمزدها که در ابتدا شامل این یا آن کارخانه و واحد تولیدی میشد، به سرعت به یک پدیده عمومی و رایج در اغلب موسسات تولیدی تبدیل شد. هنوز اواسط سال بود که دبیرکل خانه کارگر گفت "۳۹۲ واحد تولیدی با مشکل پرداخت حقوق کارگران مواجه‌اند" و رسالت آنان نوشت "حقوق بیش از ۴۰۰ هزار کارگر پرداخت نشده است" کارگران حتی در برابر درخواست حقوق‌های خویش، آن هم با چندین ماه تأخیر، تهدید به اخراج شدند! نه فقط هیچ‌گونه تضمین و امنیت شغلی وجود نداشت، بلکه برعکس، سایه شوم اخراج، از دست دادن شغل، بلاتکلیفی و تعطیل کارخانه، در محیط‌های کارگری همچنان نافذ بود. اوضاع اقتصادی و تنگناهای معطوف به آن، در یک کلام عرصه را بر پیشروی مبارزه کارگری و ابراز وجود طبقه کارگر تنگ میکرد.

و اما آنچه را که اجمالاً در مورد اوضاع سیاسی می‌توان به آن اشاره کرد این است که در یک سال گذشته دور بی‌پایان کشمکش و نزاع میان جناح‌های حکومتی ادامه یافت و بیش از پیش تشدید گردید. بحران سیاسی و جنگ جناح‌ها وارد مراحل بسیار حاد تری شد. شکاف عمیقی که در میان حکومتیان دهان باز کرده بود، روزبروز ژرف‌تر و عمیق‌تر گردید. بر متن این اوضاع بحرانی و توازن قوای سیاسی که تضعیف جناح مسلط حکومتی و به یک اعتبار تضعیف کل رژیم در برابر مردم را رقم زده بود، جنبش‌های اعتراضی و آزادیخواهانه سربرآوردند. توده‌های زحمتکش مردم که در کمین رژیم نشسته بودند، با جرات بیشتری زبان به اعتراض گشوده و در فریادهای آزادیخواهانه، حقوق لگد مال شده خود را طلب کردند. تمامی تلاش‌های رژیم برای پر کردن این شکاف عمیق، بی‌نتیجه ماند. مزید بر آن، تهدیدهای فرمانده سپاه به بریدن زبان و قطع

گردن و حتی عملی شدن این تهدیدها توسط وزارت اطلاعات و امنیت و عمل سرکوب رژیم، از قبیل آدم ربائی‌ها، حمله به مطبوعات و بالاخره کشتار فجیع نویسندگان و مخالفین برای ایجاد جو رعب و هراس در جامعه و خفه کردن آن کار ساز نشد که بماند حتی نتایج معکوسی هم به بار آورد و جنبش‌های اعتراضی توده‌ای را دامن زد. روشن است که جنبش کارگری، نمی‌توانست از مجموعه این معادلات و از چنین فضا و شرایطی بکلی برکنار بماند و از آن تأثیر نگیرد.

بر متن این شرایط سیاسی و اقتصادی است که جنبش کارگری در یکسال گذشته گام‌هایی به پیش برداشته و کارگران برای تحقق مطالبات خویش دست به مبارزه زده‌اند. در کنار این شرایط اگر محرومیت کارگران از اتحادیه‌ها و تشکلهای مستقل کارگری را نیز در نظر بگیریم و فقدان یک جریان چپ کارگری قوی و اثرگذار که بتواند در سازماندهی، هدایت و رهبری سیاسی مبارزه کارگری نقش موثر و معنی داری ایفا کند را بآن اضافه کنیم، آنوقت به تجسم واقعی ترو عینی تراز شرایط مبارزه کارگری نزدیکتر شده‌ایم.

مطالبات کارگری

حقیقت آن است که کارگران در سال گذشته شرایط بسیار سخت و دشواری را از سر گذراندند. تهاجم وسیع و همه‌جانبه‌ای را که سرمایه‌داران و دولت شان علیه کارگران تدارک دیده بودند و تعرض آنان به شرایط کار، زندگی و معیشت کارگری، طبقه کارگر را در موقعیت بسیار دشواری قرار داد و محدودیت‌های معینی بر سر راه مبارزات کارگری ایجاد گردید. تعطیل و توقف کارخانه‌ها، اخراج‌های جمعی، بیکارسازی‌های وسیع، رواج و استفاده از قراردادهای موقت، باز خرید کارگران، عدم پرداخت به موقع دستمزدها که تماماً تشدید فشار کار و استثمار کارگران را در پی داشت، همه و همه مستقیم و بیواسطه یا غیر مستقیم، اثرات منفی و کاهنده‌ای بر جنبش مطالباتی کارگران برجای گذاشت. اگر چه کارگران از همان ابتدای این تهاجم گسترده سرمایه‌داران در برابر آن واکنش نشان دادند و علیه آن به مبارزه برخاستند و حتی بخش‌های وسیعی از کارگران در راستای پیشروی‌های خود و به منظور عقب راندن کارفرمایان و سرمایه‌داران، مطالباتی نظیر انقاع قرار داد‌های دسته جمعی، افزایش دستمزدها متناسب با نرخ تورم، اجرائی طرح طبقه بندی مشاغل و نظیر آن را به میان کشیدند، اما خواست‌های عمومی تری که در این شرایط تحمیلی ضرورتاً به صدرخواست یک اکثریت قابل توجهی از کارگران نقل مکان کرد، اساساً ناظر بر تلاش کارگران برای جلوگیری از بدتر شدن اوضاع و در مقابله با خانه خرابی بیشتر بود. جدول شماره یک، (*) فراوانی عمده ترین مطالباتی را که کارگران در سال گذشته مطرح نموده و برای آن مبارزه کرده‌اند، بر حسب تعداد و درصد، نشان می‌دهد. همانطور که در این جدول نیز نشان داده شده است، یکی از خواسته‌های عمده کارگران در سال گذشته، پرداخت حقوق و مزایای عقب افتاده بوده است. این خواست که قبل از هرچیز باز تاب اعمال زور و تشدید فشار سرمایه‌داران بر کارگران است و به تنهایی در برگیرنده ۳۳ درصد مطالبات کارگران بوده است، در درجه اول ازسوی کارگران مشغول به کار و بعد هم در واحدهایی که به صورت نیمه

تعطیل در آمده اند و یا عجالتا" متوقف شده و کارگران را درحالت بلاتکلیفی و سرگردانی نگاه داشته اند ، به میان کشیده شده است. در مرحله بعدی اعتراض به اخراجها وخواست توقف آن قرار گرفته است . این مطالبه عموماً توسط کارگران اخراج شده یا همکاران آنها که خطر اخراج آنها را تهدید می کرده است صورت گرفته است . امنیت شغلی، خواست بعدی کارگران و موضوع مبارزه کارگری بوده است . این خواست نیز اساساً در واحدهائی مطرح شده است که یا به صورت نیمه تعطیل در آمده اند و یا موقتاً تعطیل گشته و در هرحال کارگران در حالت بلاتکلیفی و در معرض

بعد ازتعرض گسترده سرمایه داران و دولت آنها به شرایط کار وزندگی کارگران و درمقابل با آن بمیان کشیده شده اند. خواست هائی که دراساس، ناظرند برتلاش کارگران به حفظ ونگاهداری مواضع قبلی و دفاع از موقعیت پیشین و نه فرضا" برای گرفتن امتیازی جدید از سرمایه داران.

بعد از اینها، خواست افزایش دستمزدها قرارگرفته است. افزایش سرسام آور قیمت ها ، تنزل فاحش دستمزدهای واقعی و قدرت خرید کارگران درسال ۷۷، یک واقعیت انکارنکردنی بود که حتی وابستگان رژیم هم به دشواریهای معیشتی وزیرخط فقربودن زندگی و نرم حقوقی کارگران اعتراف کردند . این واقعیت که معنایش تشدید فقر ، فلاکت و گرسنگی

و بیکارساخته و فضای ناامنی برای اشتغال سایر کارگران و ادامه کاری شاغلین ایجاد کرده بودند، توانستند براین خواست مبرم و فوری تا حدوسی، تاکید میکنیم تا حدوسی مهار برنند و مانع از طرح بالفعل آن در ابعادی جامع تر و وسیع ترشوند و مطالبات فوری دیگری رابریاست مطالبات کارگران تحمیل کنند. معهداً این خواست، توسط بخش های وسیعی از کارگران به میان کشیده شد و بویژه در ماههای آخر سال ابعادی گسترده یافت.

در مرحله بعدی ، مطالباتی چون بازگشت بکار ، اعتراض به توقف کارخانه یا در واقع خواست ادامه کاری واحد تولیدی و استخدام رسمی، جزو خواستههای پرشمار کارگری بوده اند که این ها نیز تماماً" خصلت دفاعی دارند.

و اما علاوه برخواست افزایش دستمزدها که توسط بخش وسیعی از کارگران مطرح شده است ، اجرای طرح طبقه بندی مشاغل و انعقاد قراردادهای دسته جمعی کار نیز از جمله مهمترین مطالبات کارگری در یکسال اخیر بوده است. اگر چه مورد آخر ، از جانب پیشروترین بخش طبقه کارگر یعنی توسط کارگران نفت مطرح شده است ، اما این مسئله به خوبی خود حائز اهمیت بسیار زیادی است نه فقط از این بابت که درشرایط تعرض سرمایه داران، این خواست با قوت و پیگیری مطرح وبرای آن مبارزه شده است، بلکه بویژه از این بابت هم حائز اهمیت وقابل توجه است که نفتگران توانسته اند تحت همین شرایط نیز حرکات اعتراضی هماهنگ و متحدانه ای را حول این خواست عمومی کارگران نفت سازمان دهند. تاکید براین مسئله ازاین جنبه مهم وضروری است که این درست است که طرح مطالبات کارگری علی العموم مستقیماً تحت تاثیر وضعیت وفشارهای اقتصادی و تعرض سرمایه داران قرارگرفته است اما نمونه مبارزات کارگران نفت نشان می دهد که درجه آگاهی و تشکل کارگران حتی اگر این تشکل نسبی هم باشد، نقش مهمی در طرح مطالبات و در مبارزه علیه سرمایه داران و برای عقب راندن آنها بازی میکند .

معهداً حقایق آماری مربوط به مبارزه و جنبش کارگری در سال گذشته نشان می دهد که مطالبات کارگری از این دست به لحاظ کمی محدود تر بوده است . حتی چنانچه خواست بهبود شرایط کار (ردیف ۱۰) و خواستههای متفرقه (ردیف ۱۳) را نیز به مجموعه مطالبات ردیف های ۴ و ۸ و ۹ هم اضافه کنیم، رقمی حدود ۲۷ درصد حاصل میشود که این رقم حتی از نصف مجموعه ارقام (۷۳ در صد) بقیه ردیف ها یعنی حرکات اعتراضی برای مطالبات با خصلت دفاعی کمتر بوده است.

اشکال مختلف حرکات اعتراضی کارگران

قبل از پرداختن به اشکال اعتراضات کارگری، لازم است به دو نکته تاثیر گذار بر کمیت این اعتراضات بطور خلاصه اشاره کنیم . نکته اول نتایج دوگانه تعرض سرمایه داران به معیشت کارگران است. این تعرض همه جانبه همانطور که دربخش پیشین بآن پرداختیم ، یک جنبه اش کند کردن جنبش مطالباتی کارگران بود. این تعرض، فشاربرکارگران را آنقدر تشدید نمود و شرایطی را بر آنان تحمیل کرد ، که بیشترین مطالبات خصلت دفاعی بخود گرفت . اما

جدول شماره (۱)

فراوانی عمده ترین مطالبات کارگری در سال ۷۷ برحسب تعداد و درصد

شماره	مطالبات	تعداد	درصد
۱	پرداخت حقوق و مزایای عقب افتاده	۶۳	۳۳/۱۵
۲	توقف اخراج ها (اعتراض به اخراج ها)	۲۱	۱۱/۰۵
۳	امنیت شغلی	۲۰	۱۰/۵۳
۴	افزایش دستمزدها	۱۸	۹/۴۷
۵	بازگشت به کار	۱۵	۷/۸۹
۶	ادامه کاری کارخانه	۷	۳/۶۸
۷	استخدام رسمی	۷	۳/۶۸
۸	انعقاد قراردادهای دسته جمعی	۶	۳/۱۵
۹	اجرای طرح طبقه بندی مشاغل	۶	۳/۱۵
۱۰	بهبود شرایط کار	۶	۳/۱۵
۱۱	کار و اشتغال	۳	۱/۵۷
۱۲	حق بیمه بیکاری	۳	۱/۵۷
۱۳	متفرقه (*)	۱۵	۷/۸۹
جمع		۱۹۰	۱۰۰

* در ردیف مطالبات متفرقه ، مطالباتی چون بن کارگری، دفترچه خواروبار، لباس، امکانات رفاهی، پاداش و عیدی ونیز ۳ مورد اعتراض به نحوه برخورد مدیریت منظور شده است.

بیشترکارگران بود، خواست افزایش دستمزد را به خواستی فوری تبدیل کرده و به صدر خواست های کارگری می راند. با وجود آنکه افزایش دستمزد متناسب با نرخ تورم خواست عمومی و مبرم کارگران بود، اما سرمایه داران ودولت آنها که به بهانه های مختلف، مراکز تولیدی و کارخانه ها را پشت هم خوابانده و صدها هزار کارگرا اخراج

اخراج و بیکاری بوده اند. اعتراض به قراردادهای موقت کار و بازخرید اجباری کارگران نیز اگرچه بخشاً" اعتراضی است به زدن پاره ای از مزایای حقوقی کارگران توسط سرمایه داران، اما اساساً" متوجه عدم تضمین شغلی است و جزو خواست امنیت شغلی منظور شده است. در هرحال روشن است که این دسته از مطالبات کارگران ، اساساً"

جنبش کارگری در سال ۷۷

جنبه دیگر اعمال چنین فشارها و تعرض این بود که در عین حال توده کارگران را در سطح بسیار وسیع و گسترده بسیج می کرد و ابعاد اعتراضات کارگری را گسترده تر می ساخت. نکته دوم تاثیر پذیری جنبش اعتراضی کارگری از شرایط سیاسی جامعه است. تعمیق شکاف حکومتی و حدت بحران سیاسی در سال گذشته و سرانجام توازن قوای سیاسی، شرایط بالنسبه مساعدتری برای به میدان آمدن نیروی اعتراض کارگری فراهم ساخت و در مجموع حرکات اعتراضی کارگری از رشد کمی قابل ملاحظه ای نیز برخوردار گردید.

اعتراضات کارگری در سال گذشته نیز در اشکال مختلف و متنوعی ادامه یافت. در تمام طول این یک سال حتی یک هفته هم بدون چند اعتراض کارگری نگذشت. کارگران درهرکارخانه و موسسه تولیدی، بسته به موقعیت، تجارب و پیشینه مبارزاتی خود، از اشکال گوناگون مبارزه برای طرح مطالبات خود استفاده کرده اند. بر پائی تجمعات اعتراضی، اعتصاب، تحصن، راه پیمائی و تظاهرات و سرانجام تهیه و ارسال نامه و طومار، از جمله مهمترین اشکال حرکت های اعتراضی کارگران بوده است. برای پیشبرد بهتر امر مبارزه، کارگران گاه ترکیبی از اشکال مبارزه را بکار گرفته و از چند شکل مبارزه توأمان سود جسته اند. نمونه کارگران کاشان که در اعتراض به واگذاری بیمارستان تامین اجتماعی، ابتدا در محل بیمارستان دست به تحصن زدند، سپس تجمعات اعتراضی برپا کرده و سرانجام دست به تظاهرات و راه پیمائی زدند.

تجمع اعتراضی:

با این همه تا آنجا که بررسی آماری اعتراضات کارگری در یک سال گذشته نشان میدهد و در جدول شماره ۲ که در آن فراوانی اشکال عمده حرکات اعتراضی کارگران برحسب تعداد و درصد مشخص شده، انعکاس یافته است، کارگران برای دست یابی به مطالبات خود، بیش از هر شکل دیگری از برپائی تجمعات اعتراضی در برابر کارخانه ها و یا مراکز دولتی استفاده کرده اند و بیش از ۴۰ درصد حرکت های اعتراضی کارگری، بصورت برپائی تجمعات اعتراضی بروز یافته است. دهها هزار کارگر در سراسر ایران برای دست یابی به مطالبات خود و در مقابله با کارفرمایان، اجتماعات اعتراضی برپا کردند که برای نمونه از جمله میتوان از موارد زیر یاد کرد.

تجمعات اعتراضی و مکرر بیش از هزارتن از کارگران پروژه های نفت آبادان در برابر مراکز دولتی و اداره کار (اردیبهشت و خرداد) با خواستهائی چون قرار دادهای دسته جمعی، استخدام رسمی، ضمانت شغلی و توقف اخراجها، تجمع اعتراضی متجاوز از ۷۰۰ تن از کارگران نفت آبادان در برابر فرمانداری (مهر ماه) ایضا" با خواست استخدام رسمی و لغو احکام اخراجها، تجمع اعتراضی کارگران شرکت شفاورد تالش (فروردین ماه) با خواست اجرای آئین نامه استخدامی و طرح طبقه بندی مشاغل، تجمعات اعتراضی و مکرر صدها تن از کارگران صنایع چوب ایران در برابر فروشگاه مرکزی این شرکت (مرداد

جدول شماره (۲)

فراوانی اشکال عمده حرکات اعتراضی کارگری در سال ۷۷ برحسب تعداد و درصد

شماره	شکل اعتراضی	تعداد	درصد
۱	تجمع اعتراضی در برابر کارخانه یا مراکز دولتی	۵۴	۴۰/۶
۲	اعتصاب	۲۸	۲۱
۳	تحصن	۹	۶/۷
۴	نامه و طومار اعتراضی	۳۵	۲۶/۳
۵	راه پیمائی و تظاهرات	۷	۵/۲
جمع		۱۳۳	۹۹/۸

زیرنویس:

جدول و آمارو ارقام ارائه شده، اساسا بر مبنای خبرهای انتشار یافته در نشریه کار و همچنین با استفاده از برخی نشریات سایر جریانهائی چپ و انقلابی تنظیم شده است. می دانیم که به دلیل حاکمیت خفقان و سرکوب بر جامعه بسیاری از خبرهای مربوط به اعتصابات و اعتراضات کارگری در جائی انعکاس نمی یابد. از اینرو روشن است که مجموعه خبرهای انتشار یافته در این نشریات فقط بخشی از حرکت های اعتراضی کارگری را در بر میگیرد و ارقام واقعی مربوط به اعتصاب و سایر حرکت های اعتراضی کارگری در سال ۷۷، یقیناً بیشتر از اینهاست.

و شهریور). تجمع ۱۲۰۰ تن از کارگران کارخانه الکتریک رشت (شهریور ماه) تجمع کارگران شرکت کرمانیت کرمان در اداره کل کار کرمان (مهرماه). تجمع اعتراضی دو هزارتن از کارگران شرکت صنعتی جهان کرج در محوطه کارخانه (آبان ماه) با خواست پرداخت حقوق و مزایای معوقه و تجمعات اعتراضی دو هزار کارگر جهان چیت (دیماه) در اعتراض به اخراج و برائی بازگشت بکار و حقوقهای پرداخت نشده.

این ها و دهها نمونه دیگر موبد این قضیه است که در سال ۷۷، برپائی تجمعات اعتراضی، یکی از عمده ترین اشکال مبارزه کارگری بوده است. (ادامه دارد)

گزیده ای از نامه های رسیده

این تهدید نامه، یک نمونه از اقدامات ارتجاعی و سرکوبگرانه دارو دسته طالبان و مرتجعین وابسته به آن را نشان می دهد. روشن است که این تهدید نامه اهانت آمیز مرتجعین، در ضدیت با زنان و محدود ساختن دامنه مبارزه زنان افغانی و در اساس به قصد سرکوب مبارزات دمکراتیک زنان است و از طرف هر انسان و جریان آزادی خواه و مبارزی محکوم است.

آلمان _ کاسل، رفیق عزیز (ب): نامه محبت آمیز شما و نیز مبلغ ۱۰۰ مارک آلمان که بابت آبونه نشریه کار ارسال کرده بودید، بدستمان رسید. خوشحالم از اینکه مشکل مالی شما بخشنا" سبک تر شده است. نشریه کار، همچنان برایتان ارسال خواهد شد. در ضمن جا دارد تا از تلاش های شما برای آنکه سایر دوستان و آشنایان، نشریه کار را مشترک شوند، قدردانی کنیم. طبعاً این ها همه نشان از احساس مسئولیت شما است. پیروز باشید.

و گروههای سیاسی افغانی و پاکستانی به سخنرانی پرداخته اند و برگزاری این مراسم در برخی از روز نامه های پاکستانی نیز انعکاس یافت. قابل ذکر است که خانی از کانادا و از سازمانی بنام "زنان برای زنان در افغانستان" که در این مراسم سخن رانی کرده بود، مورد تهدید واقع گردید و از سوی جریانات ارتجاعی و وابسته به طالبان برای او نامه تهدید آمیزی ارسال شد که در آن ضمن اهانت مکرر به زنان متشکل در "راوا"، آنان تهدید به مرگ شده اند. در این نامه تهدید آمیز از جمله آمده است "هشدار... ما مطلع شدیم که شما با گروه فواحشی بنام راواتماس دارید آنان که... با اسلام و طالبان در جنگ اند، شما بهتر است روابط خود را با این گروه قطع کنید و سربازان اسلام را با حرکات ضد اسلامی خود نرنجانید، شما قدم به قدم تعقیب می شوید. این اولین و آخرین هشدار است. مجازات زنان راوا مشخص است... شما بهتر است جان خود را نجات دهید... آنان قطعاً به سزای اعمال خود خواهند رسید. یک سرباز اسلام"

جنبش کارگری در سال ۷۷ (قسمت آخر)

در شماره قبلی نشریه کاربررسی جنبش کارگری در سال ۷۷ را تا توضیحاتی پیرامون اشکال مختلف حرکتی اعتراضی کارگران تعقیب کردیم و در بررسی اشکال مختلف حرکت های اعتراضی کارگری ما توضیح دادیم که در سال گذشته تجمع اعتراضی کارگران در برابر کارخانه ها و یا مراکز دولتی، یکی از مهمترین اشکال اعتراضی کارگران بوده است. اکنون بپردازیم به سایر اشکال حرکت های اعتراضی کارگری.

بررسی مادرزمینه اشکال مبارزه کارگری، اینطور نشان می دهد که بعد از تجمع اعتراضی، ارسال نامه و طومار اعتراضی به مطبوعات، ادارات و مسئولین حکومتی، از لحاظ کمی رقم بالنسبه بالائی را تشکیل میدهد و به حدود ۲۶ درصد از کل حرکت های اعتراضی کارگران می رسد. همین بررسی حاکی از آن است که این شکل اعتراض کارگری، عموماً بیشتر در واحدهای کوچک تر مورد استفاده قرار گرفته است و یا اگر هم در سایر واحدهای تولیدی از این شکل مبارزه استفاده شده است، گاه در ادامه و گاه در تداوم و در ترکیب با سایر اشکال مبارزه کارگری بوده است. بعنوان مثال در کارخانه نازپوش انزلی، کارگران همزمان با تجمع اعتراض آمیزی که در محل کارخانه برپا کرده بودند، نامه اعتراض آمیزی نیز برای مطبوعات فرستادند یا کارگران صنایع ضایعات فلزی، کارخانه نخکار، کیان چرخ و برخی دیگر از واحدهای تولیدی نیز که ترکیبی از نامه نویسی و امضای طومار با سایر اشکال مبارزه را به کار گرفته اند. در هر حال موضوع و مطالبات مطروحه در این نامه ها همانطور که در جدول شماره (۳) نیز انعکاس یافته است اساساً بازتاب تعرض کار فرمایان و سرمایه داران است. احتمال انحراف و یا توقف واحد تولیدی، قراردادهای موقت، باز خرید و اخراج، موضوع اعتراض این نامه ها بوده که با خواست هایی چون ادامه کاری کارخانه، بازگشت بکار، طلب های معوقه و امثال آن همراه بوده است. قاعده عمومی اگرچه بر همین منوال بوده است اما استثناهایی در این زمینه نیز دیده می شود به این صورت که در معدودی از واحدهای تولیدی در عین آنکه کارگران از این شکل مبارزه استفاده کرده اند که یک شکل اولیه و دفاعی است، اما مطالباتی فراتر از اینها را مطرح کرده اند. مثلاً کارگران چاه نفت شماره یک کبود کوه، پروژه ای نفت آبادان، نفت گچساران و کارگران مس کرمان، در نامه های اعتراضی خود، خواسته های نظیر، انعقاد پیمانهای دسته جمعی، اجرای طرح طبقه بندی مشاغل، افزایش دستمزدها و مزایای کامل را نیز به میان کشیده اند. بهر رو اگر از اعتراضات کارگری در شکل ارسال نامه و امضای طومار بگذریم، بعد از اعتراض کارگری در شکل تجمعات اعتراضی، بیشترین رقم و شیوه مبارزه کارگری در سال گذشته، اعتصاب بوده است.

اعتصاب:

اصلی ترین شکل اعتراض کارگری در سال ۷۷، توقف کار و دست زدن به اعتصاب بوده است. دهها هزارتن از کارگران درسراسر ایران، برغم محدودیت ها و فشارهای اقتصادی و سیاسی گوناگونی که رژیم علیه کارگران و برای ممانعت از اعتصابات کارگری اعمال نموده است، با دست

کشیدن از کار و اعتصاب، به مقابله با کارفرمایان و سرمایه داران برخاستند و از این طریق خواستار تحقق مطالبات خود شدند. این شکل مبارزه کارگری عمدتاً در واحدهای بزرگ تر و کارخانه های کارگران آن از تجربه و آگاهی بیشتری در مبارزه علیه کارفرمایان برخوردار بوده اند بکار گرفته شده است. اعتصابات کارگری اگرچه اساساً تک افتاده و بی ارتباط بهم بوده است، اما کارگران در این اعتصابات متعدد، چه در اعتصابات کوتاه مدت و یکی دو ساعته و چه اعتصابات که چندروز و گاه به دو هفته و بیشتر هم به درازا کشید، گوشه هایی از نیروی اتحاد خویش را به نمایش گذاشتند. از جمله مهم ترین اعتصابات کارگری در سال گذشته میتوان به موارد زیر اشاره کرد.

اعتصاب کارگران کارخانه ذوب فلزات یزد در اواخر فروردین، اعتصاب کارگران پتو بافی رشت در همین ماه، اعتصاب کارگران ذوب آهن اصفهان (کوره بلند) در فروردین و خرداد، اعتصاب ۵۰۰۰ کارگر نساجی مازندران در اردیبهشت، اعتصاب ۲۰۰۰ کارگر کارخانه های چیت سازی تهران در خردادماه، اعتصاب ۱۸۰۰ تن از کارگران کارخانه چیت سازی بهشهر در شهریورماه، اعتصاب ۲۰۰۰ تن از کارگران شرکت جنگل شفاورد در همین ماه، اعتصاب در نخ رسی بارسیلون خرم آباد در آبان ماه، اعتصاب ۲۵۰۰ تن از کارگران نساجی مازندران (قائم شهر) در همین ماه، اعتصاب ۸۰۰ تن از کارگران کارخانه شیشه همدان در آذرماه، اعتصاب ۷۰۰ تن از کارگران شرکت سیورکس در اسفندماه. در این اعتصابات و دهها اعتصاب دیگر که در جدول شماره (۳) نیز به آن اشاره شده است، اعتصابیون خواستار حقوقهای عقب افتاده، امنیت شغلی، بهبود شرایط کار، افزایش دستمزدها، طرح طبقه بندی مشاغل و نظیر اینها شده اند.

در رابطه با اعتصابات کارگری به دو نکته باید اشاره کرد. اولاً در پاره ای موارد اعتصابات کارگری از حد توقف ماشینی و صرفاً دست کشیدن کارگران از کار فراتر رفته و از برخی ویژگیها نیز برخوردار بوده است. بعنوان مثال در کارخانه شیشه سازی همدان، کارگران که در اعتراض به سیاست های مدیریت کارخانه دست از کار کشیده بودند، در ادامه حرکت اعتراضی خود، از ورود معاونت اجرائی به کارخانه نیز ممانعت کرده و بخاطر برخورد های اهانت آمیز وی با کارگران، خواستار برکناری وی می شوند. و یا کارگران نساجی مازندران که ضمن اعتصاب و اشغال کارخانه مدیر عامل شرکت را نیز بازداشت میکنند و یا کارگران پتوبافی رشت که ضمن اعتصاب و توقف تولید، برای آنکه صدای اعتراض شان را بگوش سایرین برسانند، اقدام به مسدود نمودن جاده فومن - رشت میکنند و یا در یک مورد دیگر که کارگران پالایشگاه های نفت آبادان، بندرعباس و نیز بندر ماهشهر و مسجد سلیمان در یک اقدام هماهنگ و مشترک به دولت هشدار میدهند چنانچه دستمزد آنها برابر نرخ تورم افزایش نیابد و پیمان های دسته جمعی کار به مرحله اجرا گذاشته نشود، متفقاً دست به اعتصاب خواهند زد که تقریباً همزمان با آن کارگران پالایشگاههای تهران، تبریز، شیراز و اصفهان نیز اوتلیتاتوم مشابهی به دولت می دهند!

و اما نکته دومی که باید بآن اشاره کنیم، موضوع کمیت اعتصابات است. ما در جدول شماره ۲ به این

نکته اشاره کرده ایم که ۲۱ درصد حرکت های اعتراضی کارگری شکل توقف کار و اعتصاب بخود گرفته است. اما موضوعی را که در اینجا باید بآن توجه نمود این است که این رقم ۲۱ درصد، فقط آندسته از اعتصابات کارگری را در بر میگیرد که کارگران صرفاً با امتناع از کار، تولید را متوقف کرده اند و بی آنکه به شکل دیگری از مبارزه کارگری روی آورند که شکل اعتصاب را تحت الشعاع قرار دهد، بعد از پایان اعتصاب مجدداً شروع به کار کرده اند. حال آن که در سال گذشته بسیاری از حرکت های اعتراضی کارگری در شکل اجتماعات اعتراضی در برابر کارخانه ها یا مراکز دولتی رخ داده و هر چند که شکل این حرکت های اعتراضی، برپائی تجمعات اعتراضی بوده است، اما این تجمعات نیز در هر حال مستلزم آن بوده است که کارگران دست از کار بکشند و یعنی که اعتصاب کنند. در این دسته از حرکت های اعتراضی کارگری که شاید بتوان بر آن نام "اجتماعات اعتصابی" نهاد، کارگران برای برپائی اجتماع اعتراضی و برای آنکه فرضاً در برابر فلان دفتر و مرکز اداری جمع شوند، روشن است که قبل از آن باید کار را تعطیل کرده باشند. دبیی است که این نمونه حرکت های اعتراضی فقط می توانست است در کارخانه های هنوز دایر صورت پذیرد. حال اگر از آن دسته از واحدهای تولیدی و کارخانه های که بکلی تعطیل و متوقف و در نتیجه کارگران آن بیکار و بلا تکلیف شده اند و لذا در اعتراض به این مسئله و برای ادامه کاری کارخانه و بازگشت به کار و امثال آن دست به تجمعات اعتراضی زده اند، صرف نظر کنیم، در باقی موارد، تجمع اعتراضی کارگران مقدمتاً مشروط به دست کشیدن از کار و اعتصاب میشده است.

بررسی ما نشان می دهد که از مجموع ۵۴ تجمع اعتراضی کارگری، ۲۹ مورد آن یعنی بیش از ۵۰ درصد آن به شکل "اجتماعات اعتصابی" بوده است.

عین این مسئله در مورد راه پیمائی و تظاهرات کارگران و نیز در مورد تحصن کارگران مشغول به کار هم صادق است. کارگرانی که برای مقابله با کارفرمایان و تحقق مطالبات خویش دست به راه پیمائی و تظاهرات زده اند و یا در محلی متحصن شده اند، معنایش این است که قبلاً دست از کار کشیده و اعتصاب کرده اند حدود نیمی از این دسته از حرکت های اعتراضی کارگری نیز بصورت تظاهرات اعتصابی (۴ مورد) و تحصن اعتصابی (۴ مورد) بوده است.

حال اگر این ارقام را (۴ + ۴ + ۲۹) با رقم تعداد اعتصاب هایی که در جدول شماره ۲ آورده شده است (۲۸ مورد) جمع بزنیم، حاصل آن ۶۵ مورد اعتصاب، چه اعتصاب خالص چه در ترکیبی با سایر اشکال مبارزه کارگری است. معنای این ارقام این است که در سال گذشته نزدیک به ۵۰ درصد از مجموعه حرکت های اعتراضی کارگری، بصورت اعتصابات بروز یافته است و این، مسئله بسیار مهم و در خور توجهی است. تاکید بر اهمیت این شکل مبارزه کارگری از دو جنبه حائز توجه است. یکی از این جنبه که کارگران ایران در حالی دهها بار دست به اعتصاب زده و از این شکل عالی مبارزه علیه کارفرمایان استفاده کرده اند که اولاً طبق معیارهای جمهوری اسلامی، اعتصاب یک عمل غیر قانونی است و کمترین مجازات آن سرکوب و اخراج است. دوماً در شرایطی که بدون اعتصاب هم دسته دسته از کارگران اخراج و از کار بیکار میشده اند، اعتصاب بیش از هر وقت دیگری با خطر

جنبش کارگری در سال ۷۷ (قسمت آخر)

از دست دادن کار، توقیف، زندان، اخراج و آوارگی کارگران همراه بوده است. "سوما" کارگران از هرگونه تشکیلات حمایت کننده‌ای نظیر اتحادیه و تشکل مستقل کارگری محروم بوده اند و حتی صندوق اعتصاب هم بعنوان یک رسم و سنت جا افتاده کارگری، هنوز در ایران رایج نشده است و چهارم این که کارفرمایان و دولت که می دانند اعتصاب درجه آگاهی کارگران را بالا میبرد چشم و گوش کارگران را باز میکند و به همین دلیل هم بشدت از آن میترسند، نه فقط از طریق ارگان های وابسته و نهادهای پلیسی _ جاسوسی خود درامر اعتصاب و شکل گیری آن اخلال و خرابکاری میکنند تا جلواترنا بگیرند، بلکه علیه اعتصاب و اعتصابیون و برای قلع و قمع آنها، به خشن ترین شیوه های قهر و سرکوب نیز متوسل میشوند.

اما جنبه دیگر اهمیت اعتصابات کارگری، درخود اعتصابات و جنبه های آموزشی این شکل مبارزه کارگری نهفته است. وقتی که کارگران از کار امتناع میکنند، ماشین ها تماما" از کار میایستند. اعتصاب قبل از هر چیز نیروی جمعی کارگران رابه خود کارگران می شناساند. کارفرمایان و سرمایه داران که عموما" سعی میکنند خودرا "خیرخواه" کارگران نشان دهند و وابستگان به دولت و نوکران ریزودرشت آنها نیز کوشش میکنند که به کارگران اطمینان بدهند که نظام اسلامی و "دولت خدمتگزار" ختمی، آنطور که "عدالت اجتماعی" و "حرمت انسانی" اقتضا می کند در فکر کارگران هستند، هنگام اعتصاب، ماهیت خود را بهتر و روشن تر در معرض دید کارگران قرار می دهند. اعتصاب پای همه را به وسط می کشد. حراست، سپاه، ارتش، شورا و انجمن اسلامی، امام جمعه، دادگاه و همه و همه که در برابر کارگران می ایستند، به کارگران این امکان را می دهند که در جریان اعتصاب، بدترین دشمنان خود و نیز مرددین، عناصر وابسته به دولت و کارفرما و خرابکاران را بشناسند. اعتصاب به کارگران می آموزد که فقط راجع به کارفرمای خود و همکاران خودشان فکر نکنند بلکه به تمام کارگران و تمام کارفرمایان بیاندیشند! اعتصاب به کارگران می آموزد که اگر متحد باشند، میتوانند علیه سرمایه داران و برای تحقق مطالبات خویش، به مبارزه موثری دست بزنند. اعتصاب چشم کارگران را نه فقط بر ماهیت سرمایه داران بلکه بر ماهیت دولت و قوانین آن نیز بیش از پیش باز می کند و به آنان می آموزد که به مبارزه علیه جمهوری اسلامی و علیه طبقه سرمایه دار فکر کنند! آری اعتصاب از این جنبه ها _ و جنبه های دیگری _ نقش اساسی در مبارزه کارگران علیه سرمایه داران و دولت آنها ایفا کرده و میکند. آخر مگر نه اینکه "اعتصاب مکتب جنگ" است و "در پس هر اعتصاب اژدهای انقلاب خوابیده است"؟

تحصن، راه پیمائی و تظاهرات:

تحصن، راه پیمائی و تظاهرات، از دیگر اشکال مبارزه کارگران در سال گذشته بوده است. کارگران در مبارزه و رویارویی خود با کارفرمایان و سرمایه داران، این اشکال مبارزه را نیز بکار گرفته اند هرچند که عموما" آن را با شکل های دیگری و بویژه با تجمعات اعتراضی و اعتصاب ترکیب نموده اند. از جمله مهم ترین تحصن های کارگری میتوان به تحصن خردادماه کارگران ذوب

آهن اصفهان (کوره بلند)، تحصن کارگران چیت سازی ساری درمهرماه با خواست پرداخت حقوق های معوقه، تحصن ۱۵۰ کارگر اخراجی شرکت ماشین های زاینده رود در سازمان آب منطقه ای اصفهان برای بازگشت به کار و تحصن کارگران اداره کل راه قدس مهاباد در محل مسجد این اداره با خواست پرداخت حقوق های معوقه و تضمین شغلی نام برد. از مجموعه حرکت های اعتراضی کارگری کمتر از ۷ درصد به تحصن اختصاص یافته است. از جمله راه پیمائی ها و تظاهرات مهم کارگری در سال گذشته نیز، بعد از تظاهرات و راه پیمائی با شکوه ۲۰۰۰ تن از کارگران کاشان دردی ماه و در اعتراض به واگذاری بیمارستان تامین اجتماعی، می توان به راه پیمائی و تظاهرات صدها تن از کارگران پروژه ای نفت آبادان در مرداد ماه با خواست استخدام رسمی و افزایش دستمزد، تظاهرات کارگران کارخانه پرسیان رشت و وابسته به صنایع نظامی در تیرماه، که کارگران ابتدا در محوطه کارخانه تجمع نموده و دست به تظاهرات زدند و سپس با انجام راه پیمائی و آتش زدن لاستیک، اقدام به ایجاد راه بندان در جاده فومن کردند. خواست کارگران پرداخت حقوق های معوقه، پاداش آخرسال و ادامه کاری کارخانه بود. در این حرکت اعتراضی کارگران تهدید کردند چنانچه به خواست آنها رسیدگی نشود، خود را آتش خواهند زد، و بالاخره راه پیمائی نزدیک به ۵۰۰ تن از کارگران پارچه بافی نیکاربا حقوق های معوقه و ادامه کاری کارخانه نام برد. این شکل مبارزه نیز اگر چه از یک سو بازتاب دهنده درجه فشار بر کارگران است و اساسا" واکنشی است در برابر تهاجمات کارفرمایان و سرمایه داران، اما در عین حال به معنای خیابانی شدن مبارزه بخش هایی از کارگران هم هست. معهدا این شکل مبارزه در مقایسه با سایر اشکال، رقم ناچیزی را تشکیل میدهد و از مجموعه حرکت های اعتراضی کارگری تنها ۵ درصد را به خود اختصاص می دهد. اکنون که عمده ترین اشکال مبارزه کارگری و نیز اهم عمومی ترین مطالبات کارگران را از نظر گذرانیم، قبل از آنکه به جمع بندی جنبش کارگری در سال ۷۷ بپردازیم لازم است که چند کلمه ای هم راجع به حرکت های اعتراضی بیکاران و بیکاران شدگان صحبت کنیم.

جنبش اعتراضی کارگران بیکار شده و کارگران در معرض اخراج

همانطور که پیش از این نیز به این موضوع اشاره کرده ایم، در جریان انحلال شرکت ها و توقف کارخانه ها و نیز تق و لوق شدن برخی دیگر از موسسات تولیدی، انبوه عظیمی از کارگران از کار بیکار شدند و انبوه عظیم دیگری از کارگران بلامتکلیف شده و در معرض اخراج و بیکاری قرار گرفتند. در برابر این فشار و تهاجم سرمایه داران، کارگران بلافاصله از خود واکنش نشان داده و با شور و حرارت به مبارزه علیه کارفرمایان برخاستند. این بخش از کارگران در مبارزه خود برای دفع حملات و حفظ موقعیتهای پیشین، اگرچه از اشکال مختلف مبارزه کارگری نظیر، راه پیمائی و تظاهرات استفاده کرده و گاه دست به تحصن زدند، اما عمده ترین شکل مبارزاتی آنان در وهله اول برپائی تجمعات اعتراضی در برابر کارخانه و مراکز دولتی و در مرحله بعدی امضای طومار و

ارسال نامه به مطبوعات، مسئولین و مراکز دولتی بود. بررسی ما نشان می دهد که بخش زیادی از تجمعات اعتراضی کارگری در سال گذشته و نیز بخش زیادتری از نامه های اعتراضی، مربوط به همین بخش از کارگران، یعنی کارگرانی که در معرض اخراج قرار گرفته بودند و یا آن دسته از کارگرانی که اخراج و بیکاری آنها قطعی شده بود، میباشد. به این ترتیب که حدود ۱۹ مورد از مجموع ۵۳ حرکت اعتراضی کارگری در شکل برپائی تجمع اعتراضی (معادل ۲۵ درصد) و ۱۵ مورد از مجموع ۲۵ مورد نامه های اعتراضی (حدود ۴۳ درصد)، مربوط به همین بخش از کارگران ایران بوده است.

مطالباتی که این بخش از کارگران، چه در تجمعات و چه در نامه های اعتراضی خود مطرح کرده اند، همانطور که در جدول شماره (۲) هم انعکاس یافته است، اساسا" بازتاب دهنده وضعیت و موقعیت خاص این کارگران است. بررسی ما در این زمینه نشانگر آن است که سواي پرداخت دستمزد های معوقه که عمدتا" توسط کارگران در معرض اخراج و یا واحدهای تازه تعطیل شده، مطرح شده است، مطالبات کارگران اساسا" شامل امنیت شغلی (۱۶ مورد) بازگشت به کار (۱۵ مورد) ادامه کاری واحد تولیدی (۱۱ مورد) لغو اخراج ها (اعتراض به اخراج ها) (۷ مورد) و حق بیمه بیکاری (۳ مورد) می شده است. مطالبات کارگران در تمامی این موارد به غیر از ۳ مورد حق بیمه بیکاری که می تواند نشانه قطع امید کارگران از ادامه کار در واحد قبلی باشد، ناظر بر این مسئله است که کارگران، اخراج و بیکاری خود را نپذیرفته اند و کماکان خواهان ادامه کار قبلی خود هستند.

در زمینه بیکاران و حرکت های اعتراضی آنان نیز باید گفت اگر چه در اینجا هم حرکات و اعتراضاتی صورت گرفته است، اما قابل قیاس با بخش پیشین نیست و بسیار محدود بوده است. با این وجود حرکت های اعتراضی بیکاران نیز نشان دهنده آن است که بیکاران هم برای گرفتن حق و حقوق خود کم کم دارند وارد میدان مبارزه می شوند. از مهم ترین حرکت های اعتراضی بیکاران میتوان تجمع اعتراضی بیکاران ذرفول در برابر اداره کار این شهر یاد نمود. بیکاران که خواهان کار و اشتغال شده بودند وقتی که پاسخ مساعنی نشنیدند، به برخی از تاسیسات اداره مذکور حمله برده و شیشه های در و پنجره آن را نیز شکستند. در اندیمشک، شوشتر و کاشان نیز حرکت های اعتراضی تقریبا" مشابهی صورت گرفت. در این حرکات اعتراضی، بیکاران خواستار کار و یا حق بیمه بیکاری شدند. معهدا حرکت های اعتراضی بیکاران تقریبا" در همین محدوده خلاصه شده است، نه به این دلیل که بیکاران به وضعیت موجود اعتراضی ندارند که اتفاقا" شدیدا" هم معترض اند، اما بسان انبار باروتی قابل انفجار، عجالتا" خاموش اند!

یک جمع بندی کوتاه

طبقه کارگرایان در سال گذشته با یکی از دشوارترین سالهای حیات خویش روبرو بود. تعرض همه جانبه سرمایه داران، کارگران ایران را از همه سو و قبل از همه از ناحیه اقتصادی و تامین معاش، تحت فشارهای شدید و کمرشکنی قرار داد. بیکار سازیهای وسیع و اخراج ها، اثرات بلاواسطه ای بر جنبش کارگری برجلی گذاشت به نحوی که

جدول شماره (۳) حرکت های اعتراضی و تنوع مطالبات کارگری در واحدهای تولیدی مختلف

شماره	نام کارخانه و شهر	تاریخ اعتراض	شکل اعتراض	مطالبات
۱	کارخانه خانه سازی کرمان	فروردین	ارسال نامه به روزنامه ها	بن کارگری + پرداخت دیون تامین اجتماعی + پرداخت به موقع دستمزدها
۲	شرکت شفاورد تالش	فروردین	تجمع اعتراضی	اجرای آئین نامه استخدامی و طرح طبقه بندی مشاغل
۳	شرکت نئوپان کارون شوستر	فروردین	اعتصاب	اجرای طرح طبقه بندی مشاغل و صدور احکام
۴	کارخانه ذوب فلزات یزد	فروردین	اعتصاب	پرداخت حقوق و مزایای معوقه
۵	ذوب آهن اصفهان (کوره بلند)	فروردین	اعتصاب	پرداخت دستمزدهای معوقه
۶	شهرداری ایلام	فروردین	تجمع اعتراضی در برابر شهرداری	پرداخت حقوق های معوقه + افزایش دستمزدها
۷	بیکاران شهر دزفول	اردیبهشت	تجمع اعتراضی در برابر اداره کار	کار و استخدام
۸	گمرگ اسکله بندرعباس	اردیبهشت	تحصن	بهبود شرایط کار و امکانات
۹	جوراب آسیا	اردیبهشت	اعتصاب غذا	افزایش دستمزدها + توقف اخراج ها
۱۰	شرکت ایران پوپلین رشت	اردیبهشت	اعتصاب	پرداخت دستمزدها
۱۱	کارگران بیکار طبس	اردیبهشت	تجمع اعتراضی در برابر فرمانداری	حق بیمه بیکاری + کار
۱۲	کارخانه توماتو مشهد	اردیبهشت	تجمع اعتراضی در برابر اداره کار	حق بیمه بیکاری
۱۳	پالایشگاه نفت آبادان	اردیبهشت	تجمع اعتراضی در برابر ساختمان دولتی	توقف اخراج ها + اجرای قراردادهای دسته جمعی کار + امنیت شغلی
۱۴	کارخانه نساجی مازندران قائم شهر	اردیبهشت	اعتصاب	افزایش دستمزدها
۱۵	کارخانه پتوبافی رشت	اردیبهشت	اعتصاب + بستن جاده فومن _ رشت	پرداخت حقوق و مزایای معوقه
۱۶	کارخانه فرش گیلان	اردیبهشت	اعتصاب	پرداخت حقوق و مزایای معوقه
۱۷	کارخانه سیمان آباده	اردیبهشت	ارسال نامه اعتراضی	پرداخت حقوق و مزایای معوقه
۱۸	شرکت "بنادر" کرمانشاه	اردیبهشت	ارسال نامه اعتراضی	پرداخت حقوق و مزایای عقب افتاده
۱۹	پالایشگاه نفت آبادان (کارگران پروژه ای)	خرداد	تجمع در برابر اداره کار	استخدام رسمی + قراردادهای دسته جمعی
۲۰	کارخانه چیت سازی ممتاز	خرداد	اعتصاب	افزایش دستمزد + مزایای معوقه و حق عائله مندی
۲۱	شرکت صنایع چوبی ایران_ تهران	خرداد	نامه اعتراضی	ادامه کاری شرکت (اعتراض به انحلال و تعطیلی شرکت)
۲۲	کارخانه چیت سازی تهران	خرداد	اعتصاب	افزایش دستمزد + پرداخت اضافه حقوق و مزایای مربوطه به افزایش تولید + اجرای طرح طبقه بندی مشاغل
۲۳	کارخانه نخکار	خرداد	اعتصاب و تجمع در برابر کارخانه	پرداخت حقوق و مزایای معوقه + تامین شغلی
۲۴	پالایشگاه (آبادان، بندرعباس، ماهشهر)	خرداد	اعلام هشدار و اولتیماتوم	افزایش دستمزدها متناسب با نرخ تورم + قراردادهای دسته جمعی
۲۵	ستادبازسازی خرمشهر (مشهد)	خرداد	تجمع در برابر فرمانداری خراسان	توقف اخراج ها (اعتراض به اخراج ها) + پرداخت حقوق و مزایای معوقه
۲۶	شرکت نان شهر	خرداد	طومار اعتراض به رسانه ها	جلوگیری از توقف و تعطیل شرکت (ادامه کاری شرکت)
۲۷	آرد بیستون کرمانشاه	خرداد	یادداشت اعتراضی به روزنامه ها	پرداخت حقوق های معوقه + امنیت شغلی
۲۸	کارخانه آدامس سازی رامسر	خرداد	اعتصاب	افزایش دستمزدها
۲۹	کارخانه نساجی آذر اصفهان	خرداد	اعتصاب	افزایش دستمزدها + پرداخت مزایای عقب افتاده
۳۰	ذوب آهن اصفهان (کوره بلند)	خرداد	تحصن	پرداخت حقوق و مزایای معوقه + افزایش دستمزد
۳۱	واحد صنعتی چیلان قزوین	خرداد	اعتصاب	پرداخت حقوق و مزایای معوقه
۳۲	شرکت صنایع فرش ماشینی راوند کاشان	تیر	اعتصاب	پرداخت حقوق و مزایای معوقه
۳۳	کارخانه پرسیان رشت (وابسته به صنایع نظامی)	تیر	اعتصاب + تجمع + تظاهرات + راهپیمایی	حقوق و مزایای معوقه + پاداش اخرسال + ادامه کاری کارخانه
۳۴	کارخانه آزیست سازی رودبار	تیر	اعتصاب	افزایش دستمزدها + مزایای معوقه
۳۵	کارخانه گونی بافی رشت	تیر	اعتصاب	افزایش دستمزدها + مزایای معوقه
۳۶	شرکت پوست و چرم خراسان	مرداد	تجمع اعتراضی در برابر دفتر مرکزی شرکت	پرداخت حقوق و مزایای معوقه + تضمین شغلی
۳۷	شرکت میلیران _ جاده قدیم کرج	مرداد	نامه اعتراضی	پرداخت حقوق های معوقه
۳۸	شرکت ظریفان مشهد	مرداد	نامه اعتراضی به اداره کل کار	امنیت شغلی (اعتراض به قراردادهای موقت کار) + بازگشت به کار
۳۹	شرکت پایانه کرمانشاه	مرداد	مراجعه به هیئت های حل اختلاف	توقف اخراج ها (اعتراض به اخراج ها) + بازگشت به کار
۴۰	پتروشیمی اصفهان (رانندگان)	مرداد	اعتصاب	حقوق و مزایای عقب افتاده
۴۱	جهاد اسلامی ایلام و ماه شهر	مرداد	تظاهرات	حقوق و مزایای معوقه + توقف اخراج ها (اعتراض به اخراج ها)
۴۲	بهداری و بهداشت تهران (وابسته به وزارت نفت)	مرداد	نامه اعتراضی به مطبوعات	افزایش دستمزد + امکانات رفاهی و درمانی + مزایای قانونی + استخدام رسمی
۴۳	شرکت صنایع چوبی ایران _ تهران	مرداد	تجمع اعتراضی در برابر فروشگاه مرکزی شرکت	حقوق و مزایای معوقه
۴۴	پالایشگاه نفت آبادان	مرداد	تجمع + راه پیمایی	افزایش دستمزدها + قراردادهای جمعی + استخدام رسمی
۴۵	چاه نفت شماره یک کبود کوه آبادان	شهریور	نامه اعتراضی به مطبوعات	افزایش دستمزدها + حقوق و مزایای معوقه + روشن شدن وضعیت استخدامی (تضمین شغلی)
۴۶	کارخانه گچ تهران	شهریور	تجمع اعتراضی در محل دفتر این شرکت	توقف اخراج ها (اعتراض به اخراج ها) + پرداخت وجوه مربوط به باز خرید
۴۷	شرکت خانه گستر	شهریور	نامه به مطبوعات	توقف اخراج ها (اعتراض به اخراج ها)
۴۸	واحد صنعتی چیلان قزوین	شهریور	تجمع در برابر استانداری قزوین	پرداخت حقوق و مزایای معوقه
۴۹	کارخانه چیت سازی بهشهر	شهریور	اعتصاب و تجمع در برابر کارخانه + تجمع در شهر	امنیت شغلی + پرداخت حقوق و مزایای معوقه
۵۰	کارخانه الکتریک رشت	شهریور	تجمع اعتراضی	پرداخت حقوق و مزایای معوقه
۵۱	شرکت پوست و چرم خراسان	شهریور	تجمع در محل بانک صنعت و معدن	امنیت شغلی + حقوق و مزایای عقب افتاده
۵۲	شرکت جنگل شفاورد	شهریور	اعتصاب	حقوق و مزایای معوقه
۵۳	شرکت صنایع چوبی ایران	شهریور	تجمع اعتراضی در برابر فروشگاه مرکزی شرکت	حقوق و مزایای معوقه
۵۴	شرکت آب و فاضلاب اهواز	شهریور	نامه اعتراضی به مطبوعات	توقف اخراج ها (اعتراض به اخراج ها) + بازگشت به کار
۵۵	کارخانه جهان چیت کرج	مهر	-----	توقف اخراجها (اعتراض به اخراجها) + ادامه کاری کارخانه (اعتراض به توقف کارخانه)
۵۶	پالایشگاه نفت آبادان (کارگران پروژه ای)	مهر	نامه اعتراضی به مسئولین	تضمین شغلی + استخدام رسمی
۵۷	کارخانه چیت سازی ساری	مهر	تجمع اعتراضی و تحصن	پرداخت حقوق و مزایای عقب افتاده
۵۸	پالایشگاه نفت آبادان	مهر	تجمع اعتراضی در برابر فرمانداری	استخدام رسمی + لغو احکام اخراجها

شماره	شهرداری ایلام	مهر	تجمع درمحل مجتمع فرهنگی و هنری استان	حقوقهای معوقه + طلب سالهای گذشته مربوط به طبقه بندی مشاغل + لباس و بهبود شرایط کار
۵۹	تولیدی خزر تنکابن	مهر	نامہ اعتراضی	حقوق های معوقه + امنیت شغلی (اعتراض به تهدید به واگذاری شرکی به بخش خصوصی)
۶۰	شرکت وزنه	مهر	نامہ اعتراضی	حقوق های معوقه + وسائل ایمنی و بهبود شرایط کار
۶۱	سازمان فرهنگی هنری تهران	مهر	نامہ اعتراضی	حقوق ومزایای معوقه
۶۲	شرکت کرمانیت کرمان	مهر	تجمع در محل اداره کل کار کرمان	توقف اخراج ها (اعتراض به اخراجها) + بازگشت به کار
۶۳	صنعت نفت منطقه گچساران	مهر	نامہ اعتراضی به مطبوعات	اجرای پیمان های دسته جمعی کار + طرح طبقه بندی مشاغل
۶۴	شرکت تولیدی ایران جیکا _ رشت	مهر	تجمع اعتراضی در برابر استانداری گیلان	حقوق ومزایای معوقه
۶۵	شرکت فرش اکباتان	مهر	تجمع در برابر ساختمان مرکزی شرکت	حقوق ومزایای معوقه
۶۶	کارخانه نخ ریزی پارسیلون خرم آباد	آبان	اعتصاب و تجمع در محوطه کارخانه	افزایش دستمزد و مزایا + تغییرسیاست مدیریت (اعتراض به سیاستهای مدیریت)
۶۷	کارخانه آجر عالی اصفهان	آبان	تجمع درمحل خانه کارگر	حقوق های عقب افتاده + ادامه کاری کارخانه (اعتراض به بلا تکلیفی)
۶۸	مجتمع متالورژی پودر ایران	آبان	تجمع اعتراضی درمحل روزنامه کار و کارگر	بازگشت به کار
۶۹	شرکت دارو پخش ایران	آبان	نامہ اعتراضی به روزنامه ها	پرداخت پاداش و بهره وری های معوقه
۷۰	شهرداری تهران	آبان	نامہ اعتراضی	توقف اخراجها (اعتراض به اخراجها) + بازگشت به کار
۷۱	شرکت کرمانیت کرمان	آبان	نامہ اعتراضی به روزنامه ها	توقف اخراجها (اعتراض به ممانعت از ورود کارگران اخراجی به کارخانه) + بازگشت به کار + تضمین شغلی
۷۲	شرکت خانه سازی کرمان	آبان	تجمع در محل خانه کارگر کرمان	حقوق و مزایای معوقه
۷۳	فرهنگسرای بهمن	آبان	اعتصاب	حقوق ومزایای عقب افتاده ، (پرداخت بودجه مصوب شهرداری)
۷۴	مجتمع پتروشیمی بندر امام	آبان	تجمع در برابر و در داخل مجلس	استخدام رسمی
۷۵	شرکت کبریت فروزان مشهد	آبان	مراجعه به اداره کل کار	توقف اخراج ها (اعتراض به اخراجها) + بازگشت به کار
۷۶	نساجی قائم شهر	آبان	اعتصاب واشغال کارخانه وبازداشت مدیر عامل	حقوق ومزایای معوقه + تضمین شغلی + افزایش دستمزدها
۷۷	شرکت صنعتی جهان کرج	آبان	تجمع در محوطه کارخانه	حقوق ومزایای معوقه + پاداش و عیدی
۷۸	شهرداری منطقه ۱۲ تهران	آبان	تجمع در مقابل شهرداری و تظاهرات	حقوق های معوقه + برخورداری از مزایا
۷۹	کارخانه شیشه همدان	آذر	اعتصاب و ممانعت از ورود مدیر	بهبود شرایط کار (اعتراض به نحوه برخورد با مدیریت)
۸۰	کارگاه شهید باهنر _ گیلان	آذر	مراجعه به استانداری، اداره کار + نامہ اعتراضی	توقف اخراج ها (اعتراض به اخراجها) + بازگشت به کار
۸۱	شرکت آجرسازی اصفهان	آذر	تجمع در برابر ساختمان استانداری	حقوق های معوقه
۸۲	شرکت ماشین های زاینده رود _ اصفهان	آذر	تجمع و تحصن در محل شرکت + نامہ اعتراضی	بازگشت به کار
۸۳	شرکت صیادان دام گستر _ گیلان	آذر	تجمع در برابر دفتر ریاست جمهوری	آزادی صید (اعتراض به ممنوعیت صید ماهی)
۸۴	لوله سازی خوزستان	آذر	مراجعه به مجلس	حقوق های معوقه
۸۵	شرکت مس کرمان	آذر	نامہ اعتراضی به مطبوعات	اجرای طرح طبقه بندی مشاغل + مزایای کامل + استخدام رسمی + حقوقهای معوقه
۸۶	کارخانه الکترولوکس ساوه	آذر	تجمع اعتراضی در محل کارخانه	بازگشت به کار
۸۷	کارگران کاشان	دی	تحصن، تجمع، راه پیمائی و تظاهرات	لغو واگذاری بیمارستان تامین اجتماعی
۸۸	کارخانه فرش مازندران	دی	نامہ اعتراضی به مطبوعات	لغو بازخريد و قراردادهای موقت کار (اعتراض به بازخريد شدن کارگران و قراردادهای موقت)
۸۹	اداره کل راه قدس مهاباد	دی	عدم حضور درمحل کار (اعتصاب) و تحصن درمسجد	حقوق و مزایای معوقه
۹۰	کارخانه ایران پرتو شیراز	دی	تجمع در برابر اداره کار فارس	حقوق های معوقه + ادامه کاری کارخانه (اعتراض به تعطیلی کارخانه)
۹۱	شرکت آرامش _ یزد	دی	تجمع در برابر ساختمان استانداری	حقوق های معوقه + تضمین شغلی
۹۲	شرکت جهان کار _ مشهد	دی	تجمع اعتراضی در خانه کارگر خراسان	ادامه کاری شرکت + اشتغال (اعتراض به تصمیم مدیریت مبنی بر تعطیلی کارخانه)
۹۳	جهان چیت	دی	تجمع اعتراضی	حقوق های معوقه + بازگشت به کار
۹۴	کارخانه نساجی سمنان	دی	تجمع اعتراضی در برابر کارخانه	پرداخت طلب ها + بازگشت به کار
۹۵	شرکت کیبیدارو	دی	نامہ اعتراضی به مطبوعات	اجرای طرح طبقه بندی مشاغل + (اعتراض به ناچیز بودن دستمزدها) افزایش دستمزدها
۹۶	کارخانه پارچه بافی نخکار _ کرج	بهمن	راه پیمائی و تجمع در برابر وزارت کار	پرداخت حقوق های معوقه + ادامه کاری کارخانه (راه اندازی مجدد کارخانه)
۹۷	شرکت توانیر اهواز	بهمن	تحصن	تضمین شغلی (اعتراض به واگذاری کارهای شرکت به پیمانکاران خصوصی)
۹۸	کارخانه پارچه بافی نخکار _ کرج	بهمن	تجمع اعتراضی در محل وزارت کار	حقوق و مزایای معوقه
۹۹	کارخانه نازپوش انزلی	بهمن	تجمع درمحل کارخانه + نامہ اعتراضی به مطبوعات	حقوق ومزایای معوقه
۱۰۰	تاکسی رانان _ مهاباد	بهمن	اعتصاب و تجمع در یکی از خیابانهای اصلی شهر	افزایش نرخ تاکسی
۱۰۱	آجر ماشینی ارومیه	اسفند	نامہ اعتراضی به استاندار و وزیر کار	توقف اخراج ها (اعتراض به اخراجها + اشتغال + ادامه کاری کارخانه)
۱۰۲	صنایع ضایعات فلزی _ شهریار	اسفند	نامہ اعتراضی به رئیس جمهوری و سایر مسئولین	حقوقهای معوقه + ادامه کاری + امنیت شغلی
۱۰۳	شرکت ابریشم طوس _ مشهد	اسفند	تجمع در خانه کارگر	بازگشت به کار (اعتراض به اخراجها)
۱۰۴	شرکت سیپورکس ساوجبلاغ	اسفند	اعتصاب	حقوق ومزایای معوقه
۱۰۵	مخابرات	اسفند	نامہ اعتراضی به مطبوعات	افزایش دستمزدها + مزایای حقوقی + دفترچه خواروبار
۱۰۶	شرکت کیبیدارو	اسفند	نامہ اعتراضی	پرداخت کامل عیدی (بدون کسر مالیات)
۱۰۷	اجاق سازی جواهریان _ شهرستان ری	اسفند	تجمع اعتراضی و تحصن	حقوق ومزایای معوقه
۱۰۸	کارخانه پارچه بافی نخکار _ کرج	اسفند	نامہ اعتراضی به مطبوعات	حقوق های معوقه _ بیمه بیکاری
۱۰۹	شرکت کیان چرخ _ خرمدره	اسفند	تجمع اعتراضی در خانه کارگر + نامہ اعتراضی	حقوق های معوقه
۱۱۰	کارخانه ریسندگی اتحاد سه ستاره _ اصفهان	اسفند	ارسال طومار به روزنامه ها	بازگشت به کار + توقف اخراج ها (اعتراض به اخراجها)
۱۱۱	شرکت صنایع چوبی ایران	اسفند	تجمع در برابر بانک مسکن شعبه مرکز	حقوق های عقب افتاده + تامین شغلی
۱۱۲	شرکت صنایع ضایعات فلزی _ شهریار	اسفند	تجمع اعتراضی در برابر دفتر شرکت در تهران	حقوق و مزایای معوقه + پاداش و عیدی
۱۱۳	شرکت فراورده های ساختمانی	اسفند	تجمع اعتراضی در برابر بانک صنعت و معدن	حقوق های معوقه
۱۱۴	شرکت صنعتی الکتریک خراسان	اسفند	تجمع در محل اداری شرکت	پاداش و عیدی
۱۱۵	کارخانه ارج	اسفند	اعتصاب	حقوق و پاداش سالانه
۱۱۶	ساختمان سازی دولت آباد _ شهرستان ری	اسفند	تجمع اعتراضی در خانه کارگر	حقوق ومزایای معوقه + توقف اخراج ها (اعتراض به اخراجها)
۱۱۷	شرکت خدماتی در تبریز	اسفند	تحصن در محل بیمارستان رازی	حقوق های معوقه و عیدی
۱۱۸	کارگاه برج تهران	اسفند	نامہ اعتراضی	توقف اخراجها (اعتراض به اخراجها) + امنیت شغلی
۱۱۹				

جنبش کارگری در سال ۷۷ (قسمت آخر)

شهرها و خیابان‌ها و مقابل مراکز دولتی و حکومتی، نه فقط صدای اعتراض خود را به گوش سایر زحمتکشان و برابری جلب حمایت آنها و افکار عمومی رساندند و بدینوسیله توانستند سرمایه داران و دولت را برای پاسخگویی به مطالبات خود تحت فشار بیشتری قرار دهند، بلکه در رودروئی مستقیم خود با این نهادهای دولتی، جنبه‌های سیاسی مبارزه خویش را نیز بالا بردند. در گذرگاه کارگران از رودروئی با فلان کارفرما و سرمایه دار منفرد، به رودروئی با نهادهای دولتی، نه فقط جنبه سیاسی جنبش کارگری تقویت می‌شد، بلکه این موضوع تأثیرات بیواسطه‌ای بر شناخت ماهیت واقعی دولت و ارتقا درجه آگاهی کارگران نیز برجای گذاشت. وقتی که نفت گران بطور هم‌زمان در چندین پالایشگاه دست به اعتصاب و اعتراض می‌زدند و یا حتی هشدار به اعتصاب و اعتراض جمعی می‌دادند، وقتی که کارگران کارخانه نخکار، شورای اسلامی را علناً کنار می‌زدند و مبارزه اعتراضی خویش را مستقل از تشکل‌های وابسته به رژیم سازمان می‌دادند و بالاخره وقتی که کارگران در برابر بهانه سرمایه داران مبنی بر زیان دهی، برای توقف و تعطیل کارخانه قد علم کردند و ایستادند و آمادگی خویش را برای در دست گرفتن تمام امور کارخانه اعلام کردند. . . . آنان بدین وسیله نشان می‌دادند که جنبش کارگری در متن تعرض سرمایه حتی، گام‌هایی به پیش برداشته است و نشان می‌دادند که تعرض سرمایه داران و تشدید فشار بر کارگران، برغم اثرات منفی و زیان‌بارش، نتوانسته است مبارزه کارگری و اراده کارگران را برای دست یابی به مطالبات خویش در هم بشکند. اگر این موضوع حقیقت دارد که تعرض سرمایه، جنبش مطالباتی کارگران را به موضع تدافعی انداخت، اما این هم حقیقتی است که تراکم خشم کارگران و به میدان آمدن آنان در ابعادی گسترده را نیز در پی داشت و عزم آنها را به مبارزه‌ای جدی برای تغییر اوضاع راسخ تر ساخت. کارگران اگر چه اساساً برای خواسته‌های اقتصادی دست به مبارزه و اعتراض زده‌اند و این مطالبات علی‌العموم خصلت تدافعی داشته است اما این موضوع نافی این قضیه نیست که جنبش کارگری بر بستربحران حاد سیاسی موجود و تعمیق شکاف حکومتی و فضای ملت‌هت و متلاطم جامعه که هم‌طرح هرگونه خواستی در این فضا و در برابر جمهوری اسلامی به سرعت خصلت سیاسی بخود می‌گیرد و هم شرایط بالنسبه مساعدی برای ابراز وجود طبقه کارگر فراهم کرده است، به فوریت بتواند این مرحله را پشت سر گذاشته به مراحل عالی‌تری گذر نماید و به یک جنبش سیاسی و سرتاسری تبدیل شود.

تصحیح و پوزش:

در نشریه کار شماره ۳۲۶ صفحه ۴ ستون دوم، سطر دوازدهم، در این جمله کلمات بکلی جابجا شده است. اصل جمله بدینصورت می‌باشد. "این واقعیت که معنائش تشدید فقر، فلاکت و گرسنگی بیشتر کارگران بود، خواست افزایش دستمزد را به خواستی فوری تبدیل کرده و به صدر خواسته‌های کارگری می‌راند."

عمومی‌ترین خصوصیت جنبش کارگری در سال گذشته، ایستادن در برابر همین تعرض به منظور ممانعت از پیشروی بیشتر سرمایه داران بود. در برابر هجوم سهمگین و بربرمنشانه سرمایه، جنبش کارگری به دفاع از خود برخاست تا در این جنگ نابرابر، لااقل سنگرها و موقعیت پیشین خود را حفظ کند. کارگران درحالی‌که مجبور به عقب‌نشینی شدند، اما دلاورانه در این راه رزمیدند و به اشکال مختلفی علیه کارفرمایان و سرمایه داران مبارزه کردند. برغم استفاده کارگران از شکل‌های مختلف و متنوع مبارزه، اما برپائی تجمعات اعتراضی و اعتصاب که اکثراً به بیرون از کارخانه‌ها راه می‌یافت، مهمترین شکل مبارزه کارگری بود که این موضوع قبل از هرچیز اراده و گرایش عمومی کارگران بویژه بخش‌هایی که درجه آسیب‌پذیری آنان در برابر تعرض سرمایه بالا بود، به مبارزه‌ای فراتر از چارچوب کارخانه و موسسه تولیدی و برای بالا بردن میزان اثربخشی آن را نشان می‌داد. برپائی دهها اعتصاب و اجتماع اعتراضی کارگری و کمیت و کیفیت این مبارزات، حاکی از آن است که این مبارزات به درجات معینی سازمان‌یابی شده و مستقل از تشکل‌های وابسته به رژیم بوده است. هرچند که این مبارزات هنوز خود را تماماً از تشکل‌های وابسته به رژیم خلاص نکرده است، اما در شکل دهی و سازماندهی این مبارزات، فعالین و پیشروان کارگری، نقش مهمی ایفا کرده‌اند.

مبارزات اعتراضی کارگری در سال گذشته بلحاظ کمی از رشد قابل ملاحظه‌ای نیز برخوردار شده است و نه فقط به لحاظ عددی شمار حرکت‌های اعتراضی کارگری چشمگیر است بلکه این حرکت‌های اعتراضی اولاً محدود و منحصر به این شهر و آن شهر نبوده و در سرتاسر کشور گسترده بوده است و ثانیاً کمیت شرکت کارگران در این حرکت‌های اعتراضی نیز بالا بوده است. با اینهمه باید اعتراف نمود که برغم وسعت و گستردگی این مبارزات و برغم کمیت بالای کارگران شرکت‌کننده در آن، این مبارزات اساساً پراکنده و جدا از هم بوده است، اعتراضات کارگری همه‌جائی بوده و در سرتاسر ایران جریان داشته است، اما یکپارچه و سراسری نبوده است و برغم وجود خواست‌های عمومی یک بخش بسیار زیادی از کارگران، اما این خواست‌ها به دلیل محرومیت کارگران از تشکل‌های مستقل و سراسری، مبارزه هماهنگ و یکپارچه‌ای در ابعاد سراسری در پی نداشته است. مبارزات کارگری و گسترش آن اگر چه توانسته است تا اندازه‌ای بر سرتاسر پیشروی سرمایه داران مانع ایجاد کند و خواست‌های عمومی کارگران را در سطح بسیار وسیعی به میان بکشد، اما نتوانست و یا هنوز نتوانسته است سرمایه داران را بویژه در مقیاس تمام کشور عقب براند! مطالبات کارگری نیز برغم گوناگونی آن، در کلیت خود اقتصادی و صنفی بوده است و جز در موارد معدود، اساساً خصلت دفاعی داشته و هرچند که از نتایج آن نیز اطلاعات دقیقی در دست نیست و خبری انتشار نیافته است، اما چنین بنظر می‌رسد که این مطالبات در وجه عمده، تحقق نیز نیافته باشد.

برغم همه اینها اما کارگران با برپائی اعتصابات و تجمعات و کشاندن مبارزات اعتراضی خود به جلو کارخانه‌ها و از جلو کارخانه‌ها به داخل